GAZET'A TRANSILVANIEI.

Gazet'a ese de 2 ori: Joi'a si Duminec'a, Fói'a, candu concedu ajutóriale. — Pretiulu: pe 1 anu 10 fl., pe $^1/_4$ 3 fl. v. a. Tieri esterne 12 fl. v. a. pe unu anu séu $2^1/_2$ galbini mon. sunatória.

Anulu XXXVIII.

Se prenumera la postele c. si r., si pe la DD. corespondenti. — Pentru serie 6 cr. Tax'a timbrala a 30 cr. de fiacare publicare.

Nr. 34. **Brasiovu 21/9 Maiu** **1875.**

Mai. Sa imperatoriulu si regele Franciscu Iosifu I, plecandu din Fiume in 14 sér'a la $8^1/_2$ óre, sosi in 15 Maiu la 11 in Vien'a, si fù primitu la curtea trenului de catra Mai. Sa imperatésa, principele de coróna, toti archiducii si ministrii, cardinalulu Rauscher, consiliulu comunale si alte corporatiuni si notabili. La bineventarea antistelui comunalu Mai. Sa respunse: „Din calatori'a mea, cea impreunata cu unele grautati, me reintorcu fórte multiumitu si me bucuru, ca me aflu érasi in midiuloculu D-vóstre. Ve multiamescu pentru salutulu de benevenire." De aici poporulu indesuitu inaltia virate cutrieratórie, pana ce sosi la palatu printre casele decorate si intre semnele de aderintie si sunetulu musiceloru.

Ungurii Ciangai din Moldov'a

(Urmare).

Intr'unu altu tractatu ce pórta titlu Exterminatorii ciangailoru*), publicisti maghiari nu se rusinédia a intrebuintia termini de aceia carii se audu numai in cortiri tieganesci, injura si insulta de nou pe parochii r. catholici si pe episcopi de tirani, furi, rapitori, ómeni intriganti, lupi venetici, banditi, vagabunditi, pseudo-calugari demoralisati, necredintiosi, cari se intindu la sóre cu burt'a plina, turbura pacea poporului, ii extermina moralitatea si nationalitatea, asasini, cari au omoritu cativa preuti maghiari. Pe preutii romanesci din Moldov'a ii descria cá nisce boi incaltiati, nauci, idololatrii superstitiosi, éra ritulu orientale bunu pentru charlatani**); limb'a romanésca o secatura si poporulu romanescu celu mai de nimicu in lume. Déra inca boierii din Moldov'a!

Nu a mai remasu in dictionariu cuventu de insulta, pe care acesti maghiari, cu cari se earutá dn. Boliacu si alti emigrati in a. 1848/9, se nu arunce in feciele boieriloru si ale familioru dlorusale: „Boierii moldoveni suntu ómenii cei mai perfidi, rapacitatea este professiunea loru, tirani spurcati, cari extermina pe ciangai cu sabi'a si cu focu, le rapescu averea materiale, religiunea, limb'a, nationalitatea; deci Ungari'a se faca din acésta tirani'a cestiune internationale, se iè pe ciangai sub protectiunea sa si se traga la respundere pe gubernulu Romaniei, éra pe banditii de italiani se-i scótia din Moldov'a si se tramita acolo popi si dascali maghiari etc. ***) Tóte acestea inse s'ar' poté realisá numai prin arme.

Candu nu si citi fantasiile acestea in diariele cele mai de frunte ale Ungariei, ti-ar' veni se credi, ca le scriu nisce ómeni tienuti in cas'a nebuniloru.

Pecatu ca diariale cele mari din Bucuresci, Iassi etc. nu si castiga cate unu traductoriu din diariele maghiare, precum au acestea traductori din cele romanesci; atunci apoi ar' vedé natiunea si gubernulu, ca ce astépta din partile acestea pe Romani'a. De altumentrea fanatici din Buda-pest'a Clusiu etc. mai au si unu altu scopu mare cu propagarea calumnialoru, éra acela este: a mascá, séu incai a escusá tirani'a propria de acasa. In totu casulu inse differenti'a este immensa. In Romani'a din 4.800,000 locuitori, tóte elementele heterogene din totu coprinsulu tierei, greci, bulgari, serbi, armeni, tiegani, numerati la unu locu, cu tóta ungurimea si jidovimea si cu toti alti venetici, abia facu 300 de mii, cari se amesteca in 4 miliône si 500 de mii romani curati, prin urmare statulu loru este nationale si merita acestu nume. Din contra, in Ungari'a si in Transilvani'a nici dupa cea mai rigorósa numeratura drépta nu a fostu in stare nimeni se scótia mai multi locuitori de nationalitate maghiara, decatu numai 5 miliône. Orce alta cifra este exagerata, adausa cu alte elemente, precum; 500 mii evrei, 90 de mii tiegani, 16 mii armeni, greci, bulgari si cateva mii de privilegiati renegati, cu care cifre se scóte apoi cea falsa de 6 miliône. Déra restulu de 10 miliône locuitori trebue se cumpanésca in Ungari'a ceva mai multu decatu 50 mii de ciangai in Moldov'a.

Nici-odata natiunea romanésca, aristocrati'a (boierimea), nici clerulu, nici gubernulu, nu au persecutatu, n'au opritu pe ciangaii din Moldov'a pentru nationalitatea séu religiunea loru. Nici-unu istoricu, ori altu scriptoriu maghiaru, séu fia de orce alta nationalitate, nu-mi va produce unu singuru documentu, vechiu séu nou, din care se póta probá, ca locuitorii stravechi ai Moldovei, adeca romanii, cá domni ai acelei tieri, ar' fi adoptatu vreodata politica si mesuri aggressive si persecutória de alte nationalitati si de confessiuni christiane. Despre Moldov'a stau, din sec. alu 13-lea incóce, la dispositiunea fia-carula din noi sute si mii de documente publice, scrise partea cea mai mare in limb'a slaviana vechia, in cea latina, apoi in cea grecésca, dela 1495 si in cea romanésca, precum si in limb'a polóna, in cea turcésca si in rusésca. In tóte acelea nu vei afla urme de legi agressive, de belluri agressive, nici de nationalitati si limbi sugrumate, nu-mi veti numí confessiuni religiése persecutate cu focu si cu sabia, nu inquisitiuni, nu roguri; éra anume in contra r. catholicismului apusénu chiaru se fia voitu a lui moldoveníi mesuri agressive, ar' fi datu de obstacule infricosáte in poterile cele mari ale Europei, care pana in secol. alu 16-lea erá tóte rom. catholice, éra dupa aceea, cele mai invecinate si mai tari, adeca Poloni'a si Austri'a, au remasu totu catholice. Politic'a si legislatiunea romanésca in genere si a moldoveniloru in specie, a fostu si a remasu totu-deaun'a numai defensiva, aparatória, ca au si avutu intru adeveru de cine se apara din tóte partile; déra apoi s'au si aparatu asia, in catu agressorii au tienutu minte uneori cate unu seculu intregu. Nu-mi veti numí unu singuru poporu asia de tolerante in cestiuni religiése, precum este natiunea nóstra romanésca, cu singur'a exceptiune dóra de banatienii amestecati cu serbii; éra in cestiuni strictu nationali romanii au fostu totu-deauna prea peste mesura toleranti, adeca si in casuri, in care toleranti'a e periculósa. Romanulu micu si mare nu te intrébа, de ce confessiune esti, in cate sacramente credi, in care parte a lumei te intorci candu -ti faci tu rogatiunea ta: totu asia inse elu pretende cá se-lu lasi in buna pace, se créda si elu ceea ce scie, ce au apucatu dela mosi de stramosi, fia dogme christiane curate, fia urme din mithologi'a elino-romana, fia chiaru superstitiuni de care suntu plini classicii Romei antice, totu atata, romanulu cere se-lu lasi in pace, ca elu inca te lasa pe tene; éra déca nu te intielegi de vorbe bune, déca te incerci se calci cu poterea in cas'a lui, in mosii'a lui, se-i prefaci altariulu lui, atunci elu se apara, -ti trage cu pumnulu in falci, ba dieu acela te si omóra, déca nu te retragi, cumu 'ia facutu Basarabu lui Carolu Robertu, Stefanu lui Mateiu Corvinu si altii altora.

(Va urmá).

*) Keleti testvéreikről (A csángok pusztitoi).

**) In art. V. „Hanem ez urak hazudnak, csak gonoszságaikat takarják." . . . . „a hol leg gyorsabban kábithatnak a gö'ög hit badarságaival! . . ." Ekkor aztán az oláh popa, ki mellesleg legyen mondva, különben buta" . . . . „A boiár elmegy, a popa pedig köztük marad etc. „Jövevény farkasok . . . csavargo banda, . . . reverendába bujt kalozok." — „Magui püspök, e szent hohér. (In art. VIII.) „Sülkérező, erkölcstelen, koldus pseudo-barát, here életet folytató (art. VI).

***) A csángok pusztitoi art. VI. „Lehetlen fói nem emliteni, hogy mily barbarságot követnek el a buta oláh popák és a ravasz boiár urak az oly csangó községgel, melyet egészen magukhóz édesgettek" — . . . „Segélyt kapnak az oláh kormánytól 's ellenállás esetén oláh büntetés: a pénzbirság."

„Az utobbi tiz év alatt le tette az oláh kormány álarczát, s egész nyiltan lépett fel." „Magyarfalo olasz papok és oláh urak."

Oláh- olasz handabanda art. VIII.

„Zsaroló oláh bojárok . . . . Magni, Sardi és az oláh bojárok, e három ellen ömlött a panasz, az átok és a kétségbe esés a jövőre.

Brasiovu in 7/19 1875.

Precum scimu din apelulu publicatu in unulu din numerii precedinti ai acestui diarnalu, conferinti'a generale a Romaniloru transilvani este conchiamata la Sibiiu pre Domineca in 11/23 Maiu a. c. Cetitorii, cari din numeru in numeru ne urmeza cu atentiunea si judecat'a loru, au avutu ocasiune se petrunda in sinceritatea intentiuniloru nóstre si se afle interessulu viu si curatu ce -lu avemu facia de caus'a cea mare a poporului romanu din Transilvani'a si prin urmare facia de cestiunile vitali ale natiunii romane de dincoce da Carpati. Prin urmare mai ca n'amu mai trebui se recapitulamu ceea ce dorimu si asteptamu noi se vedemu decretandu-se de nou in conferinti'a de la Sibiiu. Tempu a fostu de ajunsu, pentru cá fia-care romanu mai seriosu se fia asta-di chiarificatu in ideele si aspiratiunile sale. Ocasiune inca amu avutu prea destula, cá se ne convingemu despre acea ce avemu se asteptamu dela actiune electorale pre basea unei legi, ce ne léga de mani si de petiore si ne pune alternativ'a: d'a o sanctioná prin actiunea nóstra, spre a perde totu si a castigá nimicu, séu d'a o desaprobá prin abtienerea nóstra dela alegeri, spre a salvá ce inca n'amu perdutu, spre a salvá principiulu, demnitatea si onórea.

Suntu multi chiaru si dintre ai nostri, cari sustienura, ca passivitatea de pana acum nu numai ca n'a genatu intru nimicu pre adversarii nostri, ci li-a fostu chiaru avantagiósa intru ajungerea scopuriloru si realisarea planuriloru loru. Noi amu avé tari argumente contr'a acestei pareri netemeinice, inse cá se nu ni se dica, ca vremu se prejudecamu si se esercitamu vr'o influintia chiaru acum in presér'a conferintiei, vomu inregistra mai la vale numai unele espectoratiuni ale foileloru straine in acestu respectu, de unde ori-ce minte

sanetósa va poté se intieléga, ca intru catu passivitatea de pana acum a fostu rea pentru noi si intru catu buna si avantagiósa pentru contrariu. Inse si foiele contrariloru nostri o spunu verde pre facia, ca nemultiumirea nóstra, ce se manifesta prin politic'a de passivitate, póte se servésca de arma in man'a neamiului nu numai spre a nu mai da ungurului concessiuni none, precum este concessiunea de a ave unu territoriu propriu vamalu si o banca de note propria, ci de a-i mai detrage si din concessiunile dejá facute.

Pentru aceea, vedemu ca press'a maghiara, ba chiaru si poterea executiva a statului maghiaru misca tóte petrele spre a scóte pre romani din passivitate si si a-i impinge in undele electorali, pentru cá astfeliu se ne iè terenulu de sub petióre si se ne puna pumnulu in gura.

Écca ce dice diuariulu „Kelet" din Clusiu referitoriu la acésta cestiune:

„Noi dorimu deci tocmai din punctu de vedere constitutionalu, cá in fine si fratii nostri de limba romana (adeca frati unguri de limba rom. Ce ironia! Rep.) se o ciónte cu passivitatea si se enuncie in conferinti'a din Sibiiu, ca -si tienu de detorintia a usá de dreptarile loru constitutionali (adeca de dreptulu de alegere dupa fumuri. Rep.) Acést'a o pretinde dela dinsii nu numai interessele loru, ci si binele si fericirea patriei.

„Si pentru cá acésta enunciatiune se fia catu se póte mai imponenta si de mare insemnetate politica, se recare, cá inteliginti'a de limba romana se se infacisédie in numeru catu se póte mai mare la conferinti'a din Sibiiu, pentru cá astfeliu se dovedésca, ca n'avemu de a face numai cu instrumintele ce servescu interesseloru unoru conducatori nechiamati, nu numai cu mass'a inerta a miserei plebe contribuente, ci cu unu numeru insemnatu de patrioti maturi pentru independintia politica, cu factori politici conscientiosi, cu cari conducatorii vietii nóstre constitutionali trebue se stè la vorba."

... Toti suntemu civi si statului maghiaru si inca civi cu drepturi si libertati egali. (Déca ar' fi adevaru, n'ar' fi mintiuna. Rep.)

„Cu acésta cestiune trebue se vina odata in curatu si ei, adéca ungurii de limba romana. **Nu** cá romani, ci cá civi cu drepturi egali ai statului maghiaru potu si se céra dreptate si se pretinda a li se luá in considerare interessele loru de cultura. Ori-ce alta pretensiune si aspiratiune, ce va cadé afara de sfer'a definita aici, va afá contrari in fia-care civ alu patriei, in corpulu legislativu si in guverniu. (De acesti contrari nu vomu scapá nici candu cá romani, de vomu fi cei mai constitutionali cetatiani si statului maghiaru. Rep.)

Pentru aceea nu potemu recomendá din destulu recunóscerea sincera si franca a intregitatii si suveranitatii statului maghiaru. Si asiá credemu, ca si fratii nostri de limba straina se voru fi convinsu, cumca acest'a este uniculu palladiu, care póte salvá vietí'a constitutionale a acestei patrie. A renunciá la dreptulu nostru istoricu totu atat'a ar' insemná cá si candu amu renunciá la dreptulu nostru de esistintia, la vietia. Inse statulu maghiaru nu va face acést'a pana ce va mai senti unu grauntie de potere in sine. — Acela, cari staca statulu maghiaru in acestu punctu, potu se scia din capulu locului, ca aici nu incape nice o tocmela.

A lucrá deci cu totii impreuna pre basea dreptului istoricu alu statului maghiaru: acest'a este credeulu nostru politicu, care credemu ca este totu-odata credeu politicu alu fia-carui confrate de limba straina." (Dreptulu istoricu e alu statului Ungari'a cu limba neutra, nu alu maghiariloru numai, cu apasarea, maghiarisarea nationalitatiloru lui. R.)

Alte foi maghiare inca scriu totu dupe acestu calapodu. Inse acésta rationare ungurésca nu ne surprinde delocu, pentru ca nu numai o audimu, ci o sentimu destulu de amaru pre fia-care di. Nu vomu recapitulá si alte espectoratiuni de ale politiciloru unguri. Atat'a inca este de ajunsu cá reimprospetare pentru cei cu memoria scurta. Déca deci inteligintí'a romana, ce se va intruni la Sibiiu, va voi se dè pre poporulu romanu legatu in manile adversariului seu, atunci decida a luá o atitudine precum doresce adversariulu.

Activitate ori passivitate?

La acésta intrebare statu de analóga cu punctiunea nóstra scrisese „Politik" din Prag'a in Aprile una serie de articlii bine rumegati, desfasiurandu conditiunile, sub cari singure ar' poté intra cehii pe terenulu activitatii, parasindu-si passivitatea si veni — subintielegundu aici si autonomi'a tierei istorica — la urmatóriele concluse:

Austri'a — se ne dè una representatiune, pe care ne aflamu indreptatiti a o cere, si deputatii nostri neci -si voru immormentá poterile sale in passivitate, neci poporulu va concede, cá vocea s'a se nu se audia in consiliulu popóreloru Austriei. Fia alegeres acestei representatiuni dupa contributiune, fia dupa numerulu sufletelor, possessiune de pamentu ori intelligintia, noi o vomu primí cá basea reintórcerei la legalitate, inse vremu se audimu unu principiu, care apoi se aiba asemene valóre la noi, cá si la antagonii nostri.

Déca pretensiunile antagoniloru suntu drepte, morali si se potu uní cu interessele unei societati ordinate, se nu se teama de principiulu, a carui alegere, suntemu statu de onesti, a li o cede loru. Inse trebue se fia principiu, dér' **nu fortia,** care in momentulu deasia, ér' se replica cu fortia.

E adeveru, ca Austro-Ungari'a are trebuintia de conlucrarea nóstra parlamentaria séu ca o doresce, atunci trebue se aiba o placere a vedé realisata acésta dorintia, numai cu mesur'a dreptatii catra unu poporu. E inse acésta dorintia o minciuna, atunci se ne lasse in passivitate, pana candu va fi batutu si ór'a nóstra. — Fora acésta representatiune drépta a poporului c., nu se afla activitate parlamentaria la noi.

Intocma critisá „Politik" si tienut'a maghiariloru, cari nu incéta a pretende dela poporulu boemu, cá se intre in senatulu imperiale, cam asia: Se punemu, ca Ungari'a ar' fi impartita in 5 locotenintie, cá pe tempulu lui Haynau, si ar' capatá dela Vien'a una ordine de alegere octrosta pentru senatulu imper., ordinea de interesse, care se ajute pe slavaci, romani, germani, serbi a-si poté alege multi deputati, ér' la maghiari fórte pucini si la slavaci se vena unu deputatu la 3000 sufiete, ér' la maghiari numai la 90,000 sufiete cate unulu: elementulu maghiaru séu n'ar' alege, séu alegundu si intrandu in senatu ar' protestá acolo in contra tutororu concluseloru maioritatii nationalitatiloru si s'ar' gera passivisti, cum au facut'o si in Ardealu. Intocma se se faca si cu cas'a de susu, cumparandu-se o massa de bunuri si virinduse o suma de lizigi (judani) acolo, n'ar' intrá in opositiune passiva? vedienduse maiorisati de judani? sci.

In fine dupa opositiune de mai multi ani se li se dè consiliu, cá se intre in dieta, ca numai acolo e terenulu, unde se póte pertractá si parlamentá, si apoi in parlamentu preste opositiunea maghiara se se traca la ordinea dilei, ca-ce in nefiintí'a loru de facia s'au facutu legi, cari nu se potu ignorá. Ce ar' face maghiarii la acésta tractare? — Cu dieci de cóle s'ar' scrie **la protesteé,** argumentanduse, ca concluselе facute n'au fostu legiuite, si si ar' cere representantia drépta (nu cá cu legea de adi de alegere statu de injuriósa numai pentru ardelenii romani) cu care singura se póta face concluse cu valóre. Asia!!!

Ar' veni periculu, armat'a rusa séu prusa se stè la marginile Austriei si s'ar' dice maghiariloru, ca suntu oblegati in momente de periculu a lasá la o parte cért'a politica si a tiené credentiloru cu Austri'a, si se-si dè bracialе si banii spre apararea statului. Ce ar' respunde maghiarii? scl. Écca totu cu de acestе se otielescu si cehii passivisti, alu caroru capu nationale Dr. Franciscu Palacky tocma ii monitéza, cá se se solidariseze, se fia cu totii una, se asculte de consiliale seniioriloru, se se tiena in disciplina si ordine stricta si bine organisata, ca numai asia potu impune, cá se redse cu victori'a santei cause nationali. Mutato nomine de te fabula narratur. —

Adeca, dupa ce cehii betrani alesera mai eri 71 deputati la diet'a tierei, apoi in credentionalille date loru, alegatorii le comissera, cá, Dómne fereste! se nu intre in dieta, ci se-si tramita numai credentionalille, remanendu facia cu diet'a passivi. Dér' antagonii acum nu voira a le considerá scrisorile. Toti 71 dedera deci unu memorandu, in care -si dechiarara causele luarii positiunii passive, care inse se puse deoparte fora a se luá inainte de antagonii nemti (si cu ei activistii 9 cehi), ceea ce supune una tirania a maioritatii spre a-si bate jocu de passivitate activa in alegeri, si de aici ésse

Dr. Palacky cu una manifestare nationale in „Pokrok" biciuindu defectele natiunei sale, ca-ce unii nu voru se asculte de consiliale veteranilоru, nu respecta auctoritatea, unitatea si disciplin'a, si lipsa acestoru virtuti va totu róde la fericirea nationale; in nevoi si desbinati! —

Manifestulu veteranului „Palacky" e una oglinda, in care ne vedemu si scaderile si pecatele nóstre si inca tocma in momentele crisei, dupa atate suferintie; elu condamna desbinarea nationale faurita de junii activisti, cá creature ademenite ale antagoniloru, dicundu, ca ea -si are basea in caracterulu loru, ca nu se supunu cá nemtii si maghiarii auctoritatii si disciplinei nationali, ca-ce furorea loru nu vre se asculte, cum asculta a nemtiloru, care se manifesta cu deosebire in nesuferibilea pofta de predomnire, pe care o intrece furórea nationale maghiara, ca asta e cruda si selbatéca, ca-ce rapesce cu forti'a pana si midiulócele de cultura, ceea ce nu mai gasesci la altu poporu; si totusi ei se supunu auctoritatii loru, disciplinei loru si asia invingu, ceea ce doredesce cu exemple, condamnandu pe junii cehi, ca inca in 1848 au stricatu natiunei, cu desbinarile in conflictulu cu Windischgráz.

„In 1861 am intratu in senatulu imperiale din Vien'a," dice manifestulu l. P., „ca-ce speramu, ca se va modificá constitutiunea. Dér' nu e asia, ca nu e dreptulu si libertatea, care decidu in senatulu imp. si in dieta, ci e poft'a nemtiloru." — Pecatulu meu unicu politicu capitale a fostu, ca am crediutu in onorabilitatea nemtiloru in 1848." Mai incolo nu afla dreptate nicairea pentru natiunea lui, dér' totusi spera in providintia, ca-ce in statulu, unde domnesce neconstitutiea, acésta se viresce si in societate, si pana acum se si scrie fora sfiala despre putredinea morale in statulu nostru, incatu se va nasce resbelulu toturoru contra la toti si totusi trebue se speramu mantuire, déca vomu fi una cu totii. Speréza, ca dinasti'a si monarchi'a au trebuintia neaperata si de natiunea loru, dér' déca ea n'ar' avé neci vóia neci potere de a le face dreptate, atunci, dice, „Noi nu ne vomu simtí in conscienti'a nóstra detori a contribuí la conservarea ei." Natiunea mea a existatu si existe prin sene, nu prin Austri'a. „Deci, poporulu meu, ingrigescete de cultur'a ta, interesceti spiritulu, si nu -ti fia frica de neci o catastrofa." Asta la adress'a natiunei. —

Inchiamu cu sofism'a cehiloru juni — fora petrundere desjunsu —, ca ei vreu se fia liberali consitutionali si de a cea tienu cu nemtii; dér' nu judeca, ca constitutiunea si libertatea, cum o, e numai monopolulu nemtiloru, si tocma acea constitutie si libertate le stinge viati'a nationale, nedreptatiendu-i. Nu acesa e cestiunea, déca vremu se fimu astfeliu de constitutionali liberali, ci déca ne e buna séu fatale existintii cutare libertate monopolisata. Hic Rhodus, hic salta. —

Congressulu economicu-nationale maghiaru din tóta Ungari'a tienutu in Segedinu in 9 Maiu 1875 si victori'a lui **Kossuth** in resolutiunile congresului.

Reuniunea de comercianti, industriari si economi nationali maghiari, constituita pentru a convocá unu congressu nationale-economicu din tóta Ungari'a la Segedinu, cu scópu de a se intielege asupra cestiuniloru urgenti economice-nationali, cari in starea cea critica financiale a tierei agita tóte spiritele, spre a afla unu expedientu de scapare de crise, prin impreuna intielegere, a si tienutu acestu congressu in 9 Maiu, luandu parte unu numeru mare de respectivi. Audiendu despre convocarea acestui congressu exdictatorulu Kossuth tramite indata din Itali'a cu datu Cologno 7 Martiu a. c. una epistola catu se póte de agera adressata membriului acestei reuniuni Otto Hermann, care se publicá in „M. Ujság" si prin diuariale maghiare de tóte colorile cu diverse reflexiuni. Kossuth, dupá ce ataca in epistola pe min. Colomanu Tisza, ca a desertatu terenulu oppositiunii in cass'a affaceriloru comuni cu Austri'a, lu face si respunsetoriu pentru urmari, ca fusionanduse in „partiti'a liberale," a facutu de cu mai essite acum cestiune maghiara separata de Austri'a, incatu la orce conflictu europeanu cu Austri'a va suferi si Ungari'a, ca-ce écca in Bucuresci se afla unu Hohenzoller, carui i va veni bine lustrea Ardealului si a altei parti cu elu. Apoi ien la cutitu anatomicu starea critica finantiale-economica a Ungariei, in care va decade pe di ce merge mai tare, din causa, ca neaflanduse dupa pactulu dualisticu din 1867 protectionata industri'a si negotiulu Ungariei, va trebui se devina in decadentia totale, fora restatorirea vamale cu unu sistemu prohibitivu intre Ungari'a si Austri'a, ca germanii fora vama innéca tiér'a de producte industriarie, si cele patriotice remanu abandonate, ca nu se póte face concurintia. Si pana acum austriacii au importatu de atunci mai multu cu unu milliardu si cu milliardele ce succedu pe viitoriu se saracesce si statulu maghiaru si industri'a si negotiulu lui, care le merge astfeliu tota spre ruina, incatu Ungari'a incarcata de datorii publice si private abia se mai póte pretiui activa la vro 5 milliarde fr. si fora a formá territoriu vamale separata de Austri'a ruin'a finantiale a Ungariei e cu ochi cu sprencene.

Asia **congressulu dela Segedinu** primi consiliuliu lui Kossuth si dechiará:

a) Ca congressulu afla pentru inflorirea patriei neconditionatu necessaria separarea territoriului vamale alu Ungariei.

b) Congressulu se dechiara, ca intemeiérea unei bance de **bani** de chartea ungurésca e neamanabilu necessaria. Asia Kossuth esi victoriosu cu consiliuliu seu in congressu, si cine sci importanti'a acestoru cestiuni delicate, — cari nu vrura a cede neci fortieloru Kossuthiane — va sci trage urmarile din confusiunea situatiunei estei ingrecate, ca-ce tempurile se si decopiaza.

Tocma min. Tisza in 15 Maiu in camer'a dep. respundiendu la interpellarea lui Majoros, relata, ca unu Zentanu inparti scrisori intre poporu spre a se subscrie, se chiame pe Kossuth acasa, ca elu reintorcanduse va imparti dominiale intre cei subscrisi, si imputá lui Majoros, ca elu e agitatoriulu, éra officialulu impedecatoriu -si facú numai datori'a. —

LATINII.

(Urmare.)

Idealulu politicu, care adi ni s'aréta mai lamuritu spiritului, **e federatiunea natiuniloru latine.** Déca istoria, déca originea comuna déca limb'a analoga, déca religiunea si artea ne au unitu in trecutu, credintia intr'una mai intima fratia trebuie se ne unésca in timpii viitori. In acestu idealu, nu e nimicu atentatoriu fia in contra respectivei nóstre unitati interiore, fia in contra mutualei nóstre independintie nationale.

Nationile s'au formatu si constituescu individualitati puternice, alu caroru spiritu propriu si caracteru istoricu trebuie se se pastreze cu ori-ce pretiu, pentru cá se ne conserve si bogat'a si multipl'a varietate a vietiei. Nu e utopia mai mare de catu a pontificiloru — ua singura religiune pentru toti — séu a cuceritoriloru: ua singura natiune pentru toti.

Individualitatea in genuiu umanu si varietatea in natura si istoria sferama in bucati p'acei diei ai resbeliului cari, calari pe cai, vérsa sangele pe campulu de batalia, adeverate oseminte de popóre sacrificate nerodiei unitatii panteiste, impusa de prestigiulu victoriei si de talsiulu sabiei.

La rondulu seu, eresi'a ucide ambitiunea pontificiloru.

Avantagiulu ce ofere ua federatiune de popóre e, ca pastrésa si inradecinéza independinti'a nationale, lantiuindu principiulu unitatii cu principiulu varietatii, amendoue esentiale si ineluptabile.

Departe d'a se asocia cá se si adrobésca independinti'a, popórele latine s'aru asocia cá se si-o asicure cu taria. Necesitatea acestei associatiuni se vede si mai bine amintendu-se ce era pene mai ieri Venetia si Milanulu si ce sunte adi Metiulu, Gibraltarulu. Nu vomu cere unu singuru atomu de pamentu vr'unei rase óre-care, pentru ca federatiunile nóstre voru fi pacifice, **déru nici nu vomu consimti,** cá ua alta rasa se petrundia in caminulu nostru si se nesocotésca dreptulu nostru: astu-felu federatiunea natiuniloru latine aru fi puternica asicurare a independintei nóstre.

Se nu ne facemu de locu ilusione, se spunemu totu adeverulu. Pentru a realisa acestu **idealu alu federatiunii** popóreloru, trebuie cá tóte se fia libere in intru si bine asiediate pe solide institutiuni democratice.

Forti'a póte cate ua-data se unésca popórele in cucerire, déru nici-ua-data in dreptu. Prim'a conditiune spre a semna unu pactu internationale, este cá cine-va se aiba facultatea d'a trata. Nationile n'au acésta facultate de catu intru catu se carmuiescu si se guverna ele ense-le in tóta plenitudinea autoritatii loru. Apoi, pretutindeni pe unde esiste vechi'a institutiune a monarchiei, acolo esiste paralelminte ua óre-care dorintia de dominatiune, ua óre-care iubire de resbelu, care este comuna totoru puteriloru mari. Supt ochii nostrii, in dilele nóstre, nu vediuramu óre unu imperatu in decadintia declarandu, fara a'si mesura mai antaiu nici fortiele sále, nici p'ale inamiciloru, acelu resbelu desastrosu, care implù de cadarre pamentiulu nostru si anim'a nóstra de oróre, numai pentru a transmite mostenitorului seu ua coróna stralucidte de victorii!

Suveranitatea nationale, inalienabile, permanente unitatea nationale asiediata pe base tari, sunta conditiuni necesarie ale pactului dintre popóre. Suveranitatea esige libertatea cuventului vorbitu si scrisu, pentru ca cugetarea fia-carui cetatiénu se formeze cugetarea nationale si votulu intimu la toti, pentru cá vointi'a natiunii se póta fi manifestata intr'unu modu claru si adeveratu. Si natiunile libere, cá si omenii liberi, au ua vocatiune interiore care le chiama si le impinge a fonda ua societate superiore si mai mare, care se numesce in limbagiulu nostru corintu federatiune séu confederatiune a natiuniloru.

Sciu pre bine, ca se va puté opune acestei doctrine objectiunea rivalitatiloru antice si suvenirea resbeleloru eterne dintre popórele latine. Déru sciu asemenea ca desvoltarea culturei si a civilisationii inlocuiesce urele resbeliului, prin initiarea muncei si vechiele relatiuni de cucerire, prin strinsele relatiuni ale comerciului. Ua-dinióra ua familia lupta contru altei familii in societatile feudali.

Pe stradele Salamancei si Veronei veti afla urmele acestoru lupte, fomegarea acelora incendii.

Celu mai mare poetu alu Nordului ne-a lasatu in ua din dramele sále imaginea iubirii, insultandu-se in anim'a a doui adolescinti, inamici prin sangele loru, apartienendu la doue diferite rase si nepotendu-se uni de catu in patulu de marmora alu mormentului, spre a demonstra cate de multu discordiele societatii eau superiore legiloru naturei.

Ei bine, aceste resbele de strada la strada, de casa la casa, au incetatu cu totulu si interesele comune confunda familiele pene sci inamice in acelesi municipie. Resbeliulu de strada i-a succesu resbeliulu de cetate contra cetatii; cele mai apropiate eau cele mai neimpacabile: Padova si Venetia, Pavia si Milanulu, Pisa si Florenti'a, ale caroru ure flacarau cá focului infernului pene in tertielele lui Dante. Déru acum cetatile au depusu urele loru, sfasiandu'si armifamele, sfaramandu'si armele inamice, nimicindu trofeele tristeloru victorii castigate de unele contra altora, si formandu ua eroica legiune, choru sublimu, vinetiindu si respirandu simultaneu in anim'a divinei Italii.

Si, precum a incetatu resbeliulu de strada la strada in cetati, acelu de cetate la cetate in natiuni, asia va inceta si resbeliulu dintre natiuni si dintre rase.

(Va urmá.)

Clusiu in 11 Maiu 1875.

Romani din patru anguiuri!

. . In interessoliu culturei si alu progressului nationei nóstre mi iéu vóia a aduce la cunoscinti'a publicului romanu modulu celu mai favoritoriu de cultura si inaltiare, cá selu folosésca pentru junimea s'a, luandu-si fiasce-care membru alu natiunei romane indatorire asuprasi — cu deplina conscientia pentru viitoriu, a instrui si a animá junimea romana studiósa, — si mai cu deosebire pre acei studenti romani, carora le lipsescu mediulócele materiali spre continuarea mai departe a studieloru s'ale, cá se imbraciosieze carier'a militaria in sensulu „Informationei" urmatórie:

Maiestatea Sa preagratiosulu nostru imperatu si rege au edatu inca in anii precedinti mandate, cá sub comand'a fiesce-carei divisione de infanteria se se infiintieze cate una scóla militare pregatitória, care este impartita in curse de 2 ani adeca, an. I si II.

In anulu I alu acestei scóle de pregatire se primescu cá eleri (als Truppen-Eleven) studintii, cari au ajunsu etatea de 14 ani — si au absolvitu celu pucinu clasea I gimn. séu si numai normele, déca respectivulu sci catu de pucinu limb'a germana si déca visitanduse prin mediécu si prin o comissiune militaria dela respectiv'a trupa, la care voiesce a intra cá elevu, se afla aptu corporalminte spre a fi militariu.

Cu cele necessaria precum vestimente si nutrementu etc. etc. se provede fiesce-care elevu din partea erariului militariu.

Documentele necessarie spre a poté intrá in armata cá elevu se potu intrebá si luá spre scientia la comandantele cercului de intregire alu totoru regimenteloru de infanteria.

In anulu alu II se primescu asemenea individi cá si in anulu I, numai cu acea deosebire, ca se pretinde a vorbi fiuentu limb'a germana, si a fi absolvitu celu pucinu a III séu a IV classe gimn.

Déca respectivulu elevu a absolvitu scói'a de pregatire cu successu si in decursulu acestui tempu au ajunsu etatea de 17 ani, se póte asentá si se inainteadia la rangulu de corporalu si apoi se tramite totu pre spesele erariali in scói'a de cadeti, in care apoi fiendu respectivulu diligentu se inainteza pana la rangulu de serginte. —

Absolvendu respectivulu si scói'a de cadeti cu successu, care asemenea o impartita in anulu I si alu II, se denumesce prin ministru de resbelu cadetu (Officiersstellvertretter) si in scurtu tempu si locotenente.

Deci luandu in consideratiune, ca unu atare individu, care a absolvitu cu successu bunu aceste scoli militari, in decursu de celu multu 5 ani alu studieloru sale, e inaintatu la rangulu de officieru, a carui esistintia e pentru totu-deaun'a sigura si a carui salariu din candu in candu totu mai cresce inse nu scade. Mai departe ca unu atare individu -si castiga sicsi scientie fórte frumóse, care precum in statulu militariu asia si in celu civilu ei asecura subsistinti'a si venitoriulu, pelunga ce contribue si la inaltiarea respectului consangelui seu.

Deci cu curagiu inainte domnilor fii si nobilei ginte romane si stranepoti ai lui Traianu, cá la chiamarea prenalta se fimu cu totii in stare a inverti spad'a cea eroica in contra atacatoriloru tronului si statului, si patriei, si natiunei si si viitoriului nostru mai fericitu cu cea mai resoluta destingere. —

Dè creatoriulu, cá esenti'a pendelului meu se intre si la anim'a cea mai neaplecata; la statulu militariu fratiloru romani si va fi bine. —

G. A. Pencin.

Noi si pana acum amu indemnatu mereu pe tenerimea romana, cá se imbraciosiedia pe intrecuta acésta cariera de aparatori si patriei, mai antaiu, mai multiamitória si mai respectata si in societate si in aintea celoru fora de respectu, — si ne ala-

turamu celoru de susu, recomendandule decsebitei atentiuni atatu a teneretului respectivu, catu si a barbatiloru romani de influintia, ca si o indupleace a imbraciosiá acésta frumósa si respectabile cariera in viati'a cea plina de valurile capricioseloru tempuri, ca-ce romanulu, s'a doveditu, are tóte calitatile de soldatu cu preferentia.

E durerosu a sci, ca d. e. la institutulu de cadeti din Clusiu, intre 56 de eleri, abia se afla si 5 romani ad. 3 ardeleni din fostele regimente si 2 banatiani. Candu scimu, ca acei 5 insi suntu eminenti si preplacuti commandantelui scólei pentru bun'a portare si neobositi'a loru diligintia si accuratetia intru tóte, ne aflamu provocati de flacar'a simpathiei, ca se indemnamu pe teneriî studiosi a imbraciosiá pe apucate acestu statu splenditu si respectabilu si inimiciloru. Faca-si fia-care romanu cu influintia aici datori'a, a i indemná si ajutá la acésta cariera pe totu loculu si la tóte asemeni institute de cadeti pe la regimente, ca, déca nu vomu grijí noi de noi, unde vomu remané decatu dupa unile altora. — Red.

Sibiiu, Maiu 1875.

Domnule Redactoru!

Benevoiti a publicá in colónele „Gazetei,“ urmatóriale contribuiri incurse in favórea ajutorarei studentiloru seraci din protop. Sibiiului gr. cat. si anume:

1.	Dela subscrisulu	5 fl.
2.	„ d. inspectoru scol. II Juliu Bardosi	2 „
3.	Dela parochulu din Sielcau Art. Blasianu	2 „
4.	Dela par. din Bei'a Bas. Busoiu	2 „
5.	„ „ „ Vizoena Ioanu Popu	2 „
6.	„ „ „ Vestemu Teodoru Comanu	2 „
7.	Dela par. din Caltrasseru Nic. Deacu	2 „
8.	„ „ „ Mighindol'a Nic. Stoianu	2 „
9.	„ „ „ Stenca Ioachimu Nistoru	2 „
10.	„ „ „ Resinari Ioanu Popu	2 „
11.	„ „ „ Secadate Dem. Cuteanu	2 „
12.	„ „ „ Orlatu Petru Bradu	2 „
13.	„ „ „ Ludosiulu mare Ios. Solomonu	2 „
14.	Dela par. din Hamb'a Ananiá Decsi	2 „
15.	„ „ „ Bradu Nic. Cumanu	1 „
16.	„ „ „ Bort'a Par. Popescu	1 „
17.	„ „ „ Sialdoriu Par. Lebb	1 „
18.	„ „ „ Colunî Ioanu Jure'a	1 „
19.	„ „ „ Sasdu Ioanu Clainu	1 „
20.	„ „ „ Tilisc'a Matein Bunea	1 „
	Sum'a	37 fl.

Acést'a suma de 37 fl. v. a. s'a impartitu urmatoriloru studenti meseri:

a) Lui Clemente Munteanu acultatoriu de medicina in Gratiu i s'a datu . . . 14 fl.
b) Lui Dionisiu Aaronu studentu in a VII classe gimnasiale la Blasiu . . . 10 fl.
c) Lui Michaelu Giurgescu studente in IV. classe gimnasiale la Blasiu . . . 7 fl.
d) Lui Demetriu Deacu studente in a II classe la gimnasiulu de statu din Sibiiu . . . 6 fl.
Sum'a 37 fl.

Pentru care ajutoriu benevole le esprima prin acést'a in numele ajutatoriloru, multiumitu respectiviloru Domni contribuitori.

I. V. Rusu.

La fondulu edificandei scóle gr. cat. in Sibiiu, au mai contribuitu urmatorii p. t. Domni:

1. D. c. r. capitanu pens. Irimia Margineanu, a oferitu pentru fondulu edificandei scóle o carutia vechia nsuata in pretiu cam de 12—20 fl. spre a o vende.
2. D. c. r. capitanu pens. Ioanu Bradu a contribuitu odata pentru totu-deaun'a 5 fl.
3. D. capellanu castrense gr. cat. Demetriu Papp a contribuitu 3 fl.
4. D. ases. consist. gr. or. Moise Lazaru a contribuitu 1 fl.
5. D. cancelistu de tribunalu Ioane Mihaltianu a subscrisu pre anu 6 fl. (solvindi in 12 rate).
6. D. medicu Militariu, Dr. Ioanu Popu a contribuitu pre lun'a lui Maiu 50 cr., (cu intentiunea de a contribuí si mai departe).

Pentru care oferte generóse li se esprime prin acést'a, respectiviloru Domni oferenti, cea mai cordiale recunoscientia.

Dela Senatulu scol. parochiale gr. cat.

Noutati diverse.

„Colonistii din Secuime se facu atenti, cumca terminulu pentru presentarea actiuniloru de rescumperare espira in **6** Iuniu a. c.

Dupa espirarea acestui terminu, aceia, cari pene atunci **nu se voru impacá** séu nu-si voru **presentá** actiunile la tribunalu, voru **fi scosi din mosii** pentru totu-deaun'a.“

Anunciu.

Subscrisulu-mi permitu a aduce la cunoscinti'a onoratului publicu, cumca mi-amu deschisu cancelari'a advocatiale in Blasiu, si cumca prelanga primirea si ducerea in implinire a agendeloru mie concredintate, — esopereza in terminulu celu mai scurtu impramute hipotecari si cambiali.

Blasiu in 30 Aprile 1875 st. n.

Ludoviciu Ciato,
advocatu.

† Zenobia Fassie vedur'a lui Alesandru Condi, cu trei orfani, Elisabeta Fassie cu sociulu Ioanu Gólya, vedur'a lui Paulu Fassie nasc. Maria Malanu, cu fii si ficele: Teodoru, Paulu, Elisabeta Rosalia, Alesandra si Sandru; Paulu Fassie preutu, Ioanu Fassie invetiatoriu si Ioanu Tiforu preutu, in numele loru si alu numerositoru consangeni, face cunoscuta, cu anima dorerósa, mutarea la cele eterne alui

IOANU FASSIE

protopresbiterulu Pestesiului, deputatu la sinodulu aradanu si assessoru la consistoriulu gr. or. oradanu, prebunului parinte, socru, unchiu si cumnatu, — repausatu, dupa unu morbu greu de dóue dile, astadi demanetetia la 5 óre in etate de 53 ani.

Inmormentarea fericitului dupa ceremoniele servirite in beseric'a gr. or. din locu, se intempla Miercuri in 12 Maiu d. m. la 4 óre, unde fura poftiti toti amicii si cunoscutii.

Fia-i tieriu'a usióra!

Oradea-mare 10 Maiu 1875.

Mai nou.

La Blasiu **3/15** Maiu s'a serbatu cu tóta insufletirea.

† Metropolitulu primatu alu Romaniei Nifon a incetatu din viatia in 5 Maiu a. c. in etate de 78 ani. — Alegerile au esitu in partea regimului, si corpurile legiuitórie suntu si convocate pe 19 Maiu la siedintia extraordinaria.

In Pest'a partiti'a fusionata a decisu, ca propunerile in obiectulu cailoru ferate orientali si a padduriloru Naseudene numai in sessiunea viitória se se presente camerei.

In Franci'a bugetulu pe 1876 presentatu camerei are unu plus de 80 milióne si bugetulu de resbelu s'a maritu, din ce a fostu, cu 6 mil. fr. Anglí'a midiuloci resolvirea la sustienerea pacii si din Germani'a si din Franci'a.

Anunciu.

Subscris'a avendu de cugetu a se mutá cu locuinti'a din acésta cetate in tempulu celu mai de aprópe, s'a resolvitu a-si vinde tóte mobiliele din cele 6 odai ale locuintiei sale. Doritorii de a cumperá, au ocasiune in fia-care di dela 10—12 óre inainte de amedia-di si dela 2—4 óre dupa amédia-di, de a vedé in persóna, séu prin mandatarii loru mobilele de vendutu in casa'a de sub nr. 405 in suburbiulu Schei, si totu-odata de a se intielege in privinti'a conditiuniloru de cumperare. Totu-odata se aduce la cunoscinti'a publica, ca dela San-Mihaiu 1875 incependu locuinti'a subsemnatei este de inchiriatu.

Brasiovu in 13 Maiu 1875.

2—3 **Maria Constantinides.**

Publicatiune.

Casa'a beserice romane ort. res. dela S. Nicolae din suburbiulu Scheiu, aflatória in strad'a mare din suburbiulu Scheiu sub nr. 1392 si constatatória d'in mai multe chilie (odai) de locuitu, grasdu, gradinitia etc. se va dá cu chiria prin licitatiune pe **3** ani dela S. Mihaile 1875 incolo. —

Licitatiunea se va tiené Dumineca in **11/23 Maiu 1875** la 10 óre inainte de amédie in Casa'a de siedintie a comitetului parochiale in curtea beserice. — Conditiunile inchiriarei se potu ceti la Curatoriulu beserice d-lu Ioane A. Navrea in suburbiulu Scheiu, prundu.

Doritorii de a luá cu chiria acésta Casa se binevoiésca a se presentá la predis'a licitatiune. —

Brasiovu 27 Aprile 1875 st. n.

Comitetulu parochiale alu beserice romane ort. res. dela S. Nicolae din suburbiulu Scheiu.

3—3

Directiunea apeloru minerale de **Borszék** are onore a face aratare, ca

Depositulu capitalu

alu ei se afla in Brasiovu la 2—3

D. JULIUS GMEINER.

Imprimerea de **estanu** e provediuta cu anulu **1875** pe astupusiulu membranatu, la ceea ce se atrage atentiunea cu deosebita observatiune.

Pretiurile piacei

in 21 Maiu 1875.

Mesura	Specia fructeloru		Pretiulu fl.	cr.
Metrulu austriacu=40 cepe	Granu	fruntea	4	14
		midiulocu	3	80
		de diosu	3	40
	Mestecatu		3	16
	Secara	fromósa	2	54
		de midiulocu	2	40
	Ordiulu	frumosu	2	28
		de midiulocu	2	8
	Ovesulu	frumosu	1	60
		de midiulocu	1	54
	Porumbulu		3	20
	Meiu		4	80
	Hrisca		2	68
	Mazere		4	74
	Lintea		5	66
	Fasolea		5	34
	Semintia de inu		7	34
	Cartofi		—	80
Punt.	Carne de vita		—	18
	„ de rimatoriu		—	28
	„ de berbece		—	—
Centenariu	Sen de vita prospetu		20	—
	„ „ „ topitu		—	—

Cursurile

la bursa in 20 Maiu 1875 vii sera:

Galbini imperatesci	—	—	5 fl. 23½	cr. v. a.
Napoleoni	—	—	8 „ 89	„ „
Augsburg	—	—	102 „ 65	„ „
Londonu	—	—	111 „ 25	„ „
Imprumutulu nationalu		—	74 „ 65	„ „
Obligatiile metalice vechi de 5%			70 „ 20	„ „
Obligatiunile rurale ungare			82 „ —	„ „
„ „ temesiane			79 „ 75	„ „
„ „ transilvane			78 „ 25	„ „
„ „ croato-slav.			82 „ —	„ „
Actiunile bancei	—	—	963 „ —	„ „
„ creditului	—	—	235 „ 75	„ „

Redactoru respundietoriu
IACOBU MURESIANU.

Editiunea: Cu tiparulu lui
IOANE GÖTT si fiiu HENRICU.